

Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

Таким чином, на сьогодні об'єктивно виникає нагальна потреба суттєвої активізації й упорядкування господарської діяльності в Україні на засадах платформної економіки, з визначенням системоутворюючої функції територіального рівня, що передбачає розвиток на муніципальному та регіональному рівнях електронних платформних форм управління природно-ресурсними активами із широким залученням як місцевої влади, так і бізнесу та населення для вирішення завдань територіального розвитку.

Список літературних джерел:

1. Купревич Т.С. Цифровые платформы в мировой экономике: современные тенденции и направления развития /Т.С.Купревич // Економічний вісник університету. – 2018. – Вип. 37(1). – С. 311-318.

Булах І. І., викладач-методист
Агротехнічний коледж Уманського
національного університету садівництва

РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ МЕШКАНЦІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Від початку незалежності Української держави в різні роки було ініційовано та проведено низку фундаментальних реформ, які вплинули та впливають на розвиток і функціонування багатьох соціальних інститутів економічних та політичних процесів в Україні. Українці неодноразово спостерігали за тим, як змінювались одні й ті ж самі конституційні норми в частині розподілу повноважень між Президентом, Парламентом та Урядом в залежності від політичної кон'юнктури. Але така зміна жодним чином не відображалась на якості життя громадян нашої держави, які й надалі продовжували стикатись з одними і тими ж самими проблемами конкретного міста, селища чи села: дитячі садки і школи, які закривались через брак фінансування, неефективна первинна медична допомога або ж взагалі її відсутність, забрудненість водойм, відсутність якісної питної води та багато іншого. Тому найбільш актуальною та соціально затребуваною реформою стала реформа місцевого самоврядування в Україні, яка впливає не тільки на форму публічного управління, а й на конституційний устрій в Україні. В українському законодавстві з'являється нова форма в адміністративно-територіальному устрої держави – об'єднані територіальні громади.

Реформа системи адміністративно-територіального устрою націлена не лише на оновлення та поліпшення елементів системи управління, що неналежно

Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

функціонують, а й на радикальне перетворення механізмів держави, зокрема правового регулювання децентралізації, що є важливим чинником досягнення ефективності державного управління.

Головний етап процесу децентралізації – об'єднання територіальних громад призвело до фундаментальних зрушень та переорієнтації української повістки дня із загальноукраїнського рівня на місцевий. Метою децентралізації є формування спроможних територіальних громад зі значними коштами, розвиненою інфраструктурою та високооплачуваними кадрами, які здатні самостійно вирішувати проблеми місцевого значення в інтересах громади. Для підтримки об'єднаних громад на початкових етапах передбачені державні програми.

Метою дослідження є з'ясування того, як децентралізація вплинула на якість життя мешканців територіальних громад як управлінського суб'єкта та первинного суб'єкта місцевого самоврядування, визначення основних напрямів розвитку територіальної громади в контексті становлення сучасної моделі місцевого самоврядування в Україні.

Вихідні дані роботи полягають в аналізі та узагальненні факторів, які впливають на перспективи подальшого добровільного процесу об'єднання територіальних громад в Україні.

Методи дослідження. Метод узагальнення застосовано під час роботи із загальною науково-дослідною базою та ознайомлення із сучасними дослідженнями з питань вивчення громадської думки об'єднаних територіальних громад; метод аналізу для розуміння понять «об'єднана територіальна громада», «адміністративно територіальна реформа» тощо; методи типологізації та систематизації при виділенні факторів у дослідженнях; історичний метод для окреслення загального розуміння процесів децентралізації. Спеціальним соціологічним методом збору первинної інформації обрано кількісний метод – соціологічне опитування.

Виклад основного матеріалу. Реформа децентралізації та її основа – об'єднання територіальних громад, – це вже невідворотній процес в Україні, який не можливо зупинити. 731 об'єднаних територіальних громад об'єднали близько 6,3 млн українців, та увібрали в себе 3384 сільські, селищні та міські ради, які існували до цього.

Незважаючи на те, що про тематику децентралізації писала велика кількість дослідників, та і в самій Україні протягом 20 років тривають дискусії про реформу децентралізації та розширення повноважень органів місцевого самоврядування, існуюче законодавство та підзаконні акти не розкривають до кінця всіх деталей, у першу чергу стосовно процесу об'єднання територіальних громад. Питання не тільки в процесі безболісної інтеграції громад в об'єднану територіальну громаду, сам початок об'єднання починається із процедури громадських слухань без чіткої регламентації даного процесу. Це призводить до того, що частина об'єднань

Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

територіальних громад відбувається без реального залучення місцевої громадськості. У багатьох випадках ініціаторами таких об'єднань стають органи виконавчої влади, зокрема обласні та районні державні адміністрації, або органи місцевого самоврядування громади, яка планується як перспективний центр ОТГ.

Залишається невизначеною проблема об'єднань та приєднань до існуючих ОТГ населених пунктів з інших районів. Зокрема через відсутність відповідних норм у законодавстві незрозуміла процедура виборчого процесу, також процедура входження населеного пункту одного району до іншого району. Яким чином буде здійснюватися представництво депутата районної ради від даного населеного пункту і іншому районі тощо.

У рамках нашого дослідження було зібрано низку стереотипів по відношенню до процесу об'єднання територіальних громад, зокрема такі, які є позитивними так і такі, які є і негативними. До позитивних стереотипів та переконань можна віднести, можливість залишити більше коштів у бюджетах територіальних громад від податків та зборів; можливість швидше вирішувати питання свого населеного пункту; можливість отримувати міжнародну фінансову допомогу; можливість швидше розвиватись та бути самодостатнім; можливість швидше надавати адміністративні послуги (довідки, пільги, документи тощо).

Також було визначено низку стереотипів негативного характеру, зниження добробуту сільських мешканців, ризик закриття шкіл, дитячих садків, ФАПів, скорочення робочих місць, зниження якості адміністративних послуг, занепад громади. Більшість із негативних характеристик в основному озвучені жителями малих територіальних громад, які не можуть претендувати на центр об'єднаної територіальної громади. Більшість із даних негативних стереотипів не безпідставні, адже закони пов'язані із реформою децентралізації не захищають жителів такої громади від прийняття рішення про закриття соціальних установ, які вже приймаються виключно в об'єднаних територіальних громадах.

Було досліджено і співвідношення оцінки безпеки в думках жителів об'єднаних територіальних по відношенню до того часу, коли вони були окремим територіальними громадами. Зокрема рівень оцінки безпеки жителів об'єднаних територіальних громад вищий, ніж громади не об'єднаної. Варто зазначити, що після об'єднання значна кількість сформованих ОТГ приймають рішення по формуванню муніципальної поліції як окремого громадського утворення, яке допомагає працівникам поліції.

Загалом нове адміністративне утворення – об'єднані територіальні громади українське суспільство сприйняло позитивно, але варто відзначити, що сприяє цьому не стільки питання майбутніх можливостей об'єднаних територіальних громад, скільки загальна криза довіри українського суспільства до державних органів влади. Цьому сприяє реальна відсутність результатів роботи

Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

постреволюційної влади, криза довіри до Президента України, Уряду, Верховної Ради України, незважаючи на персоналії, тільки підсилює загальні тенденції українського суспільства не довіряти усталеним державним українським інституціям та із позитивом дивитись на нові.

Варто зауважити, що для того, щоб оволодіти необхідним досвідом та відповідним рівнем компетенції у питаннях ефективної реалізації отриманих повноважень у фінансовій, господарчій сферах, необхідно декілька років роботи. Основним ризиком, який наразі існує при створенні об'єднаних територіальних громад, є занадто висока політизація процесів – будь-які успіхи або невдачі роботи новостворених об'єднаних територіальних громад використовуються в кон'юнктурних інтересах різних політичних сил. Також об'єднання територіальних громад відбуваються не за перспективним планом, який затверджений та економічно доцільний, а за рахунок особистісних інтересів і тому часто не відповідають існуючим потребам жителів таких громад.

Також важко спрогнозувати процеси, наскільки об'єднані територіальні громади можуть використати можливості, що по справжньому надає їм децентралізація і розуміння саме їхньої участі у розвитку сіл та селищ. Таке розуміння залежить від продуктивності та пошуку спільних рішень між органами державної влади, представниками місцевого агрофермерства, органами місцевого самоврядування та представниками громади. Наразі до кінця не зрозуміло, яка соціальна модель буде в об'єднаних територіальних громадах і яка кінцева податкова база для надходжень у бюджет. Якщо не буде такої чіткої визначеності, то можливі негативні наслідки зокрема зворотних процесів роз'єднання або інших соціальних вибухів.

Висновки. Отже, децентралізація відіграє важливу роль у демократизації і трансформації суспільства, переході до інститутів, заснованих на ініціативі та відповідальності окремої людини та громади. Тенденція до широкого її впровадження спостерігається в адміністративній, політичній, бюджетно-фінансовій, соціальній сферах, сприяє розвитку людського потенціалу, відповідальності влади, покращенню якості надання державних і громадських послуг, консолідації суспільства, вирішенню економічних, правових, політичних, етнічних проблем.

Окрім підвищення рівня стабільності демократичного порядку, децентралізація сприяє і постійному змагання, конкуренції всіх регіонів, що є ще одним чинником постійного вдосконалення і процвітання країни, не порушуючи при цьому її цілісності.